

Tenner på sykehjem – råtner de på rot?

Nei, mente Eva Rydgren Krona som informerte om Sosial- og helsedirektoratets prosjekt «Tenner for livet», og presenterte data fra en landsomfattende kartleggingsundersøkelse i 190 sykehjem fordelt på alle landets fylker. Mer enn 80 % av sykehjemmene har generelle rutiner for tann- og munntstell, og helsetilstanden registrert med BSI (belegg- og slimhinneindeks) er forbausende god. Tjue prosent hadde ikke synlig belegg og 36 % så vidt synlig belegg, og det var til sammen 79 % som hadde normale slimhinner eller mild inflammasjon.

Eva Rydgren Krona er overtannpleier i Tannhelsetjenesten Buskerud FKF og har vært prosjektleder for Sosial- og helsedirektoratets prosjekt «Tenner for livet» fra starten høsten 2003. Hun informerte kort om prosjektet, der femåringer og sykehjemsbeboere har vært hovedmålgruppene, før hun gikk over til undersøkel-

sen på sykehjemmene. Hensikten var å undersøke om sykehjemmene har rutiner for tann- og munntstell og å kartlegge beboernes tann- og munnhelse.

Rutiner

Ti sykehjem i hvert fylke, til sammen 190, ble valgt ut til å delta i undersøkelsen og fikk tilsendt spørreskjema hvor de ble spurt om de hadde rutiner for tann- og munntstell og om hvor ofte rutinene ble gjennomgått og oppdatert. Det kom svar fra 168 sykehjem (88 %), og av disse hadde 84 % generelle rutiner for tann- og munntstell. Individuelle rutiner inngikk i beboernes pleieplan i vel halvparten av institusjonene, mens vel 25 % hadde egen prosedyre, og resterende ble kategorisert under betegnelsen «annet». På spørsmål om oppdatering svarte 35 % oftere enn et hvert halvår mens 40 % foretok oppdatering i løpet av 1/2–1 år.

Tann- og munnhelse

To tannpleiere fra hvert fylke gjennomgikk opplæring og kalibrering i bruk av BSI, en indeks som kombinerer registrering av belegg og slimhinnetilstand. BSI har score fra to til åtte der 2–4 tilsvarende bra, 5–6 ikke akseptabel og 7–8 dårlig oral status. Den er lett å lære, lett å bruke og har vært brukt i tilsvarende undersøkelser tidligere.

Til sammen 3 440 personer, om lag 8,5 % av alle beboere i sykehjem i Norge, ble undersøkt klinisk av tannpleierne. Av disse var 72 % kvinner og 28 % menn med en gjennomsnittsalder på 84,6 år, og 100 personer var yngre enn 67 år. Vel en tredel (34,1 %) hadde bare egne tenner, 20,4 % egne tenner og protese, 42,3 % bare protese, og 3,2 % var helt tannløse og uten protese. Ikke uventet var det mye medisinerbruk, og i alle aldersgrupper var det om lag 40 % som brukte sju eller flere medisiner hver dag.

Resultatene viser at tann- og munn-

helsen er bedre enn ved tidligere undersøkelser. Målt med BSI hadde vel halvparten av beboerne med egne tenner, 45 % av dem med både egne tenner og proteser og 75 % med bare proteser god oral status. Tjue prosent hadde ikke synlig belegg og 36 % så vidt synlig belegg, og det var til sammen 79 % som hadde normale slimhinner eller mild inflammasjon. – Det har skjedd ting, og vi er på rett vei, sa Eva Rydgren Krona og fortalte at rapporten «Syke eldre i institusjon», som skrives av spesialtannlege Anne Gimmestad, vil bli publisert i løpet av høsten. – Den vil bli et nyttig verktøy for tannhelsetjenesten i fylkene og blir sendt til alle landets kommuner, sykehjemmene som deltok i undersøkelsen og fylkestannlegene, la hun til.

Veien videre

– Tann- og munnhelse en del av den totale helsen. Derfor må tannhelsetjenesten sørge for å etablere forpliktende samarbeidsrutiner med kommunenes ledelse og pleie- og omsorgstjenesten, og vi må få tannhelsepersonell som jobber utenfor klinikken, sa hun da hun skisserte veien videre. Hun ønsker seg tannhelsepersonell med kompetanse på helsefremmende og forebyggende arbeid, og rutiner for oppfølging og revidering av pleieplaner i institusjonene. Dessuten må læreplaner for helse- og sosialfagsutdanninger inneholde tann- og munnhelse.

Tekst og foto: Reidun Stenvik

Tidligere generalsekretær i NTF, Eivind Karlsen, i samtale med foredragsholder Eva Rydgren Krona. Som medlem av helseutvalget i Norsk Pensjonistforbund hadde han spesiell interesse av foredraget.